

de capaciteiten als de allerhoogste chef moeten hebben, echter in een andere verhouding; zoo zal b.v. voor het hoofd van de boekhouding 60 % administratieve capaciteit, 30 % financiële capaciteit en 10 % commerciële capaciteit de meest gewenschte verhoudingscijfers zijn, enz. In een opgenomen graphiek in het referaat wordt dit graphisch voorgesteld.

Vervolgens worden nog enkele organisatieschema's gegeven en het Fayolisme verder in 't referaat behandeld.

De eerste debater, Dr. A. Sternheim, wees er op, dat de groote ondernemingen geenszins als eenig doel meer mogen hebben het voordeel van den ondernemer, maar dat zij een sociale taak te vervullen hebben in het economisch leven, zoo-wel ten opzichte van de productie, als ten opzichte van de personen, die in hunne dienst zijn, en dat het streven van den accountant er op gericht moet zijn de ondernemers op deze sociale plichten te wijzen.

De Heeren Langelaar en G. Hartog brachten in het midden, dat de ondernemer vóór alles juiste cijfers en overzichten noodig heeft om zijn onderneming goed te kunnen beheeren, en dat daarom ook de accountant een functie in het beheer der ondernemingen vervult. De Heer Hartog meende, daarbij steunend op de opinie van Prof. Limpert, dat de accountant als objectief deskundige een zelfstandig oordeel moet geven omtrent het gevoerde beheer en de winstbronnen van de onderneming. Door in zijn rapporten een gedocumenteerd oordeel omtrent het gevoerde beheer te geven, zal hij grooten invloed op het toekomstig beheer kunnen uitoefenen.

De Heer Carlioz antwoordde, dat het z.i. niet noodig was geweest in een congres van accountants de taak, die de accountant in de onderneming vervult, te noemen, maar dat hij zich met de opmerkingen van de laatste sprekers volkomen kon vereenigen.

De voorzitter, de Heer Pannard, dankte daarop de Nederlandsche accountants voor het organiseren van het congres; hij bracht hulde aan de organisatoren, die alles zoo keurig verzorgd hadden en hief de zitting op tot den volgenden morgen.

In den namiddag brachten de congressisten met hunne dames een bezoek aan de diamantslijperij van de Fa. Asscher.

's Avonds bood het Gemeentebestuur van Amsterdam een concert aan in het Concertgebouw, dat o.a. werd bijgewoond door den Heer Wibaut, den Heer en Mevr. Ketelaar en meerdere raadsleden met hunne dames. Het programma was zeer internationaal; den dirigent, den Heer Cornelis Dopper, werd door het Congresbestuur een krans aangeboden. Het publiek gaf door luide toejuichingen na ieder nummer en aan het slot blijken van waardeering voor dit zeer goed geslaagde concert.

(Wordt vervolgd)

BESLECHTE GESCHILLEN

Red. Mr. A. E. J. NYSINGH

(Bijdragen en mededeelingen zende men aan den Secretaris der Redactie)

ONTBINDING VAN NAAMLooZE VENNOOTSCHAPPEN WEGENS KAPITAALSVERLIES

Hoewel het voorschrift van artikel 47 tweede lid Wetboek van Koophandel bekend verondersteld mag worden kan het, tot recht verstand van het hierna volgende, van nut zijn, de bepaling volledig weer te geven.

Nadat in het eerste lid is voorgeschreven, dat de bestuurders eener naamlooze vennootschap verplicht zijn, zoodra aan hen is gebleken dat het maatschappelijk kapitaal een verlies van vijftig honderd heeft ondergaan, daarvan aankondiging te doen

op in dat artikel nader aangegeven wijze, volgt als tweede lid de navolgende bepaling:

„Indien het verlies vijf en zeventig ten honderd belooft, „is de vennootschap van rechtswege ontbonden en zijn de „bestuurders persoonlijk en hoofdelijk voor het geheel „jegens derden verantwoordelijk voor alle verbintenissen, „welke zij, nadat het bestaan van die vermindering aan „hen bekend zijn, hebben aangegaan.”

Omtrent de beteekenis van deze bepaling bestaan twee opvattingen.

De eerste is deze, dat de vennootschap van rechtswege is ontbonden door het enkele feit van het verloren gegaan zijn van 75 % van het kapitaal.

De andere opvatting is deze, dat die ontbinding intreedt niet door het verlies zelf, doch eerst nadat dat verlies aan de bestuurders der vennootschap bekend is geworden of aan hen bekend had moeten zijn.

Het verschil in de opvattingen heeft voor de practijk groot belang; dit zal ieder duidelijk zijn, die zich de gevolge van een dergelijke ontbinding voor oogen stelt.

De vennootschap eenmaal ontbonden, bestaat nog wel doch alleen voor zooveel noodig om te liquideeren, om tot effenheid te worden gebracht. Eenmaal ontbonden kan zij niet meer herleven; eenmaal ontbonden kan zij geen zaken meer doen, geen overeenkomsten meer sluiten, geen verbintenissen meer aangaan of rechten verkrijgen, anders dan voor zooveel voor de liquidatie noodig is. Zet de ontbonden vennootschap haar bedrijf toch voort, sluit zij toch nieuwe overeenkomsten, dan is volgens de wet de vennootschap niet gebonden en kan zij aan die overeenkomsten geen rechten ontleenen, gelijk zij zelf niet tot nakoming der aangegane verplichtingen is gehouden. Heeft de vennootschap gekocht, de verkoopen zal haar niet tot toelating van den koopprijs kunnen aanspreken; heeft de vennootschap ter zake van verschillende transacties een rekening courant saldo te vorderen, zij zal het, wanneer die transacties niet op de liquidatie betrekking hebben en na de ontbinding zijn geschied, niet wettelijk kunnen invorderen; heeft zij verkocht en geleverd en betaalt de koper niet, ja, wat dan? Men zal dan wel aannemen, dat de verkoop een liquidatie handeling is, want anders zou in het geheel geen betaling te verkrijgen zijn! Doch zonder een dergelijk hulpmiddel zou de rechtsvordering ontbreken.

Het feit der ontbinding is dus juridisch van groote beteekenis; het belang van het verschil in opvatting omtrent den juist inhoud van artikel 47 2de lid van het Wet boek van Koophandel ligt nu hierin, dat bij de eerste opvatting de ontbinding onverbiddelijk intreedt, zoodra er maar een verlies van 75 % van het kapitaal bestaat, terwijl bij de andere opvatting veel meer speling daaromtrent wordt gelaten. Blijkt bijv. bij het afsluiten van een boekjaar, dat in de eerste maanden een enorm verlies is geleden, groot genoeg om de ontbinding krachtens artikel 47 mede te brengen, maar tevens, dat dat verlies bij het einde van het boekjaar weer is ingehaald, althans dat op dat oogenblik niet meer 75 % van het kapitaal verloren is, dan is en blijft de vennootschap volgens de eerste opvatting vanaf het tijdstip van het verlies ontbonden, met alle bovengeschetste gevolgen van dien; volgens de tweede opvatting daarentegen is de vennootschap in het geheel niet ontbonden, en zou ontbinding indien het verlies bij het einde van het boekjaar nog bestond, toch eerst na het opmaken der jaarstukken, waaruit dergelijk verlies blijkt, intreden. Alles natuurlijk behoudens het geval dat kan worden aangetoond, dat de bestuurders niet-tegenstaande tusschentijds geen balans is opgemaakt, toch het verlies hadden moeten kennen. Toon dat echter maar eens aan in de practijk!

En ook verder kan het verschil in opvatting van belang zijn, omdat het medebrengt: bij de eene opvatting dat degeen, die zich op de ontbinding beroept, bijv. een tot betaling aangesproken debiteur, of de tot betaling aangesproken vennootschap kan volstaan met te bewijzen dat er een verlies van 75 % van het kapitaal aanwezig was op het oogenblik van de handelingen, waaruit de schuld voortvloeit, of wel dat een dergelijk verlies te voren eens bestaan heeft, terwijl bij de tweede opvatting het bewijs moet worden geleverd en van een dergelijk verlies en van het feit, dat dit aan de bestuurders bekend was, of bekend had moeten zijn; welk bewijs uitermate moeilijk is, indien het niet uit de jaarstukken zelf blijkt.

Welke van beide opvatting is nu de juiste?

Het is moeilijk uit te maken, voor beide is wat te zeggen; veel, zoo niet alles, hangt er vanaf, welk soort argumenten men den doorslag laat geven: de juridische of de practische.

Juridisch stond naar onze meening de eerste opvatting vrij sterk, zij kon zich immers beroepen en op de woorden van artikel 47 en op de historie.

Op de woorden, omdat de bepaling „Indien het verlies vijf en zeventig ten honderd beloopt, is de vennootschap van rechtswege ontbonden”, zonder eenige beperking die ontbinding vastkoppelt aan het enkele feit van het bestaan van een dergelijk verlies.

En op de geschiedenis omdat uit de op elkaar volgende teksten der bepaling en de reden van wijziging en van vaststelling van den thans geldenden tekst kan worden afgeleid, dat de wetgever destijds het door die opvatting gehuldigde stelsel heeft beoogd, en hem zeker niet het tweede stelsel voor oogen heeft gestaan. Immers, de tweede opvatting voert als argumenten aan,

- 1°. uit het verband van het eerste en het tweede lid van artikel 47 zou blijken dat met „verlies” is bedoeld: „het aan bestuurders gebleken verlies”.
- 2°. dat de wetgever bedoeld heeft het tijdstip van de ontbinding samen te doen vallen met dat van de persoonlijke aansprakelijkheid van de bestuurders.

En nu blijkt uit de historie, dat deze argumenten niet juist zijn.

Want wat was het geval?

In den tijd dat de bepaling van artikel 45 lid 2 wetboek van koophandel (hoofdelijke aansprakelijkheid van de bestuurders ingeval van overtreding der statuten) en de bepalingen omtrent den inhoud der Statuten, thans in de wet voorkomende nog niet bestonden stelde de Regeering bij Koninklijk Besluit een Reglement vast „bevattende algemeene voorschriften, om te dienen tot leidraad bij het onderzoek der statuten van Naamlooze Maatschappijen” (K.B. van 1 Dec. 1833 Stb. no. 60).

In dat reglement kwamen verschillende bepalingen voor, welke de Regeering later heeft voorgesteld in wetsvoorschriften om te zetten en welke daarna ook wet zijn geworden. Zoo o.a. artikel 3:

„Onverminderd den bepaalden tijd van duur, zal de „akte van maatschap de bepalingen moeten inhouden, dat „de ontbinding van dezelve zal plaats hebben, wanneer „het maatschappelijk kapitaal een verlies van zooveel ten „honderd zal hebben ondergaan, als naar gelang van het „vastgestelde kapitaal bij de acte van oprichting zal zijn „bepaald etc.”

De sanctie op deze bepaling was het niet verleenen of intrekken der Koninklijke Bewilliging, *niet* persoonlijke aansprakelijkheid der bestuurders, over aankondiging van een verlies van 50 % wordt in het geheel niet gesproken. Mitsdien vinden wij dat de bepaling toen zij voor het eerst in ons recht voorkwam de ontbinding vastkoppelde aan het bestaan van een zeker verlies zonder meer, zonder te spreken over het al of niet gebleken zijn van dat verlies en zonder verband met bepalingen omtrent aankondiging van gebleken verliezen of omtrent persoonlijke aansprakelijkheid der bestuurders.

Op aandrang van de 2e en 4e afdeling van de Kamer waarbij een dergelijk verband ook niet werd gelegd kwam de Regeering op 21 October 1835 met een ontwerp van wet betreffende het tegenwoordige artikel 47, luidende als volgt:

„Indien het maatschappelijk kapitaal een verlies van „vijftig ten honderd heeft ondergaan, zijn de bestuurders „verplicht daarvan aankondiging te doen in een daartoe „ter griffie van de arrondissements-rechtbank aan te „leggen register.

„Indien het verlies vijf en zeventig ten honderd beloopt, „is de vennootschap van regtswege ontbonden, en zijn de „bestuurders persoonlijk en hoofdelijk voor het geheel „jegens derden verantwoordelijk voor alle verbindtenissen „welke zij, na het bestaan van die vermindering, hebben „aangegaan”.

Ook bij deze redactie zegeviert, wat wij boven hebben aangeduid als de eerste opvatting.

Heeft de wijziging tot den tegenwoordigen tekst daarin nu verandering gebracht? *Bedoeld* is dat zeker niet, want de reden van wijziging lag slechts hierin, dat verschillende kamerleden meenden dat de aansprakelijkheid van de bestuurders te gering en tegenover hen onbillijk was. Zoo merkte de 3e afdeling op, „dat, volgens het ontwerp, *de aanwezigheid van het verlies* alleen genoegzaam zoude zijn om de aansprakelijkheid der bestuurders daar te stellen; het scheen echter noodig bij te voegen, *dat hun daarvan is gebleken*.”

Men denke aan Maatschappijen van verzekering, welke een zoo aanmerkelijk verlies reeds langvóór de bekendwording daarvan aan de bestuurders, kunnen hebben ondergaan, daar dit verlies op zeer verwijderden afstand kan ontstaan zijn”.

De Regeering gaf aan deze bezwaren toe, en veranderde het slot van het artikel in: „nadat het bestaan van die vermindering aan hen bekend was of moest bekend zijn, hebben aangegaan”.

Aldus kwam het artikel in de wet; verzachting van de aansprakelijkheid der bestuurders om redenen van billijkheid, geen verandering van stelsel ten aanzien van de ontbinding zelve der vennootschap.

Men ziet, aan krachtig juridische argumenten heeft de eerste opvatting geen gebrek. Intusschen heeft de Hooge Raad bij arrest van 24 April 1925 anders beslist.

De zaak was deze: een Naamlooze Vennootschap vorderde van een bankier te Amersfoort betaling van een saldorekening courant. De bankier beweerde dat de vennootschap reeds zeer spoedig na hare oprichting en lang voor dat het saldo was ontstaan 75 % van haar kapitaal had verloren, zoodat de vennootschap toen reeds ontbonden was, sedert geen zaken meer had mogen of kunnen doen, en dus thans het recht miste om dat saldo van hen in te vorderen.

De Hooge Raad heeft dat verweer verworpen omdat in het

proces niet gesteld noch gebleken was, dat dat verlies aan de bestuurders bekend was geweest of bekend had moeten zijn. De boven reeds aangehaalde argumenten der tweede opvatting hebben daarbij dienst gedaan, zij het dan misschien ten onrechte.

Doeh het schijnt maar goed, dat de beslissing aldus is gevallen.

Want in het onderhavige geval had men de zaak misschien kunnen redden op deze wijze, dat artikel 47 is opgenomen *ter bescherming* van derden, die met de vennootschap handelen, en niet om hen een middel aan de hand te doen zich aan hunne verplichtingen jegens die vennootschap te onttrekken. Maar hoe, wanneer de vennootschap eens debet had gestaan en aan den het saldo opvorderenden bankier hetzelfde verweer had tegengeworpen wat deze zich in bedoeld proces tegenover haar veroorloofd heeft?

De vennootschap zou dan niet behoeven te betalen, want zij was ontbonden; de bestuurders zouden niet behoeven te betalen, want het verlies was hun niet bekend geweest.

In 1835 bedoeld of niet, wij gaan in 1925 onzen eigen gang en kunnen dergelijke onbillijkheden niet tolereren. Erg revolutionair is dat toch ook weer niet; men heeft zich destijds eenvoudig geen rekenschap gegeven dat er een hiaat in de aansprakelijkheid was ontstaan door de in het ontwerp van 1835 later op aandrang van de Kamer aangebrachte wijziging. Had men zich daarvan wel rekenschap gegeven, men had naar alle waarschijnlijkheid reeds toen den knoop doorgemaakt op dezelfde wijze, als thans door den Hoogen Raad is geschied.

Het staat dus thans vast dat de ontbinding eerst intreedt en dat door de vennootschap of derden eerst dan op ontbinding wegens kapitaalsverlies een beroep kan worden gedaan, indien dat verlies aan de bestuurders bekend is geweest, hetgeen bijv. uit de balansen en winstrekeningen kan blijken, of bekend had moeten zijn, bijv. indien die balansen onjuist zijn en de bestuurders dit hebben kunnen weten. Zoolang dat niet het geval is blijft de vennootschap rechtens voortbestaan en is van ontbinding en liquidatie geen sprake.

UIT EN VOOR DE PRAKTIJK

Red.: ABR. MEY en JAMES POLAK

In deze rubriek worden elke maand een of meer opgaven gepubliceerd, waarvan ieder abonné de uitwerking aan de redactie kan inzenden.

De oplossingen moeten vóór den 25sten der maand, volgend op die, waarin de opgave is gesteld, worden toegezonden aan den rubriekredacteur, wiens naam bij de desbetreffende opgave werd vermeld. Ze worden beoordeeld onder de initialen van den inzender (wiens naam en adres op het werk moeten zijn vermeld) of onder door hem te geven motto.

Op het couvert te schrijven „Oplossing”.

Het papier slechts aan een zijde te beschrijven. Losse vellen papier aan elkaar hechten.

Voor werkstukken, welke men terugverlangt, gefrankeerd couvert bijvoegen.

Voor elke opgave worden punten gegeven (maximum 10). Hij of zij, die het hoogste aantal punten voor 6 uitwerkingen verkrijgt, ontvangt van den uitgever een boekwerk, betrekking hebbende op het vak. — Zij, die eenmaal een prijs ontvingen, blijven verder buiten mededinging.

OPGAVE No. 29*

(Controle van een Onderlinge Verzekering Maatschappij)

(Uitwerkingen in te zenden aan ABR. MEY, Frans van Mierisstr. 81)

De Commissie uit de leden der Onderlinge Verzekering-Maatschappij van Notarissen, belast met het nazien der administratie en rekening en verantwoording per ultimo 1925, heeft volgens het reglement de bevoegdheid zich daarbij door een deskundige te doen bijstaan.

Zij verzoekt U de Balans en Rekening van inkomsten en uitgaven, welke hieronder zijn weergegeven, te willen nazien, zulks aan de hand van de daarbij gegeven leidraad, welke als opdracht is te beschouwen.

BALANS PER 31 DECEMBER 1925.

Effecten	f 768.102.38	Waarborgfonds	f 248.478.60
Kas (administr.)	16.10	Extra reserve	184.981.08
Kas (penningm.)	1.216.20	Math. reserve	394.816.10
Postch. en Girod.		Reserve v.	
Admini- strateur f	222.50	koersversch. ..	147.917.02
Penning- meester „	10.196.60 „	Deelnemers credit. „	6.390.58
	10.419.10	Crediteuren	473.77
Deelnemers debit.	200.256.76	Uitkeeringen	4.914.—
Debiteuren	1.170.96	Onkosten	6.161.79
Onkosten	792.—		
Interest	12.159.44		
	f 994.132.94		f 994.132.94

REKENING VAN INKOMSTEN EN UITGAVEN 1925

Onkosten	f 43.810.12	Interest	32.565.24
Uitkeeringen	62.172.—	Entreegelden	9.800.—
Math. reserve	68.560.80	Omslagdeelnemers ..	132.177.68
	f 174.542.92		f 174.542.92

Aangezien de administratie der Onderlinge Verzekering-Maatschappij van Notarissen tegen de geldelijke gevolgen van Invaliditeit elk jaar wordt onderzocht, zoo dient als basis voor het onderzoek te worden aangenomen, dat de cijfers der boeken per 31 December van het jaar, voorafgaande aan dat waarover het onderzoek loopt, juist zijn en kunnen die cijfers dus als vaststaand worden beschouwd.

Het onderzoek omvat en dient antwoord te kunnen geven op de volgende vragen:

REKENING VAN INKOMSTEN EN UITGAVEN

- Zijn de ontvangsten aan entrées in overeenstemming met het aantal toegetreden leden?
- Zijn de ontvangsten aan renten in overeenstemming met de intrest te ontvangen van de verschillende beleggingen?
- Zijn de acquisitiekosten in overeenstemming met de door den Heer Secretaris voor accoord geteekende afrekeningen?
- Zijn de uitgaven van onkosten in overeenstemming met de bewijsstukken?
- Zijn de uitgaven aan uitkeeringen in overeenstemming met

* Vraagstuk door onzen vroegeren mede-redacteur, den Heer A. H. Grondel te Amsterdam, samengesteld en op zijn verzoek opgenomen. Behandeling door den rubriek-redacteur Mey.